

Bel- és külföldi hírlapok számára hirdetésményeket elfogad **Hay Károly** hirdetésmény-közvetítő irodája Budapestben, 3. dob-utca, 14. sz. 2. ajtó.

Politikai, társadalmi s közgazdasági hetilap.

hadserögének, állandó sze-
renesét fegyvereiknek!
Eljenek a hazafias őrzelmű b-
gyarmati polgárok!!!

T. szerkesztő ur! Miután először elő-
bocsátom, hogy a „Nógrádi Lapok” elvett
melyeket vallott és vall, nem helyeslem,
és nem is helyeslem. A függetlenségi párt-
hoz tartozom, elvél soka nem változtattam,
de változtatni sem fogok.

De megjegyezni szükségesnek látni azt is, hogy vitatkozásba vagy polemikába becsatlakozni sem fogok senkivel.

Hogy épen ezen koraim irásához fogtam, vezetett az, mivel a „Nógrádi Lapok” e megye helyi érdeke lapja, emelől fogva megjegyzéseimet e lapban ohajtottam megtenni.

A „Nógrádi Lapok” 31 ik számának hírei között ez van elmondva: „A főispán ebéd f. hó 9-én tartatott közigazgatási bizottsági társ után kedélyesen ment végbe. — Szontagh Pál képviselő nagyobb szabású beszédrel ellátta a közigazgatási bizottságot. Ez utolsó próbák — úgy mond — melyen a magyar nemzet önkormányzati ereje utoljára próbára tetetik, — de mondja tovább — a magyar nemzet bármily abszolút kormányforma által csendesen elkövetkezőbe.”

Az első passzusban kicsinybőleg, sőt megvetőleg sajtja igen tisztelt Szontagb- Pál' ur a megyei önkormányzatot, főfőt Nograd megye levéltára sok adatai szolgálatára arra nézva, mily életképes, életérő volt a megye önkormányzata, sőt éppen a megye volt az, amidőn harmindmagával daczolt a hatalom parancsaival és fegyveres erő ellen is megvédte önkormányzati jogát. Ismerjük tehát fényes múltját a megyei önkormányzatnak. Azonban az újonnan rendezett közigazgatási bizottságról nem tudunk semmit, mert igen tisztelt Szontagb Pál ur szerint is csak próba, ennél fogva csakis kísérlet, és fájdalom, hogy utolsó kísérlet, szorinté, és kész, — ha életképesége nem bizonyul be, — a megye önkormányzatát megsemmisíteni. — Tehát az igazolt fényes múltját a megyének feladtuk, még nem igazolt, — bár már véleményt mondhatunk föléle — életképtelenségre.

A mi másik részét illeti, nagyobb szabású beszédünk, azt hiszem, mindnyájunkat meglepett igen tisztelt Szentágh Pál úr azonos kifejezése, midőn azt mondja, hogy: a magyar nemzet bármely abszolút kormányforma által csendesen elkörmányozható.

Szontagh Pál ur ezen kifejezéséből mást nem bethűzhetünk ki, mind azt, hogy az ország alkotmányát feladni akarja csendes, absolut kormányzatért, vagy az ország honpolgárait oly kishűnek és lelküeknek, oly hazafiatlanoknak tartja, hogy készek egy magyar absolutismus jarmát is elviselni.

Jöttek volna ezen szavak bárkitől, figye!
men kívül hagynám, de mivel igen tisztelt

Szótagyi Pál úrtól jötték, ki egyike a legbefolyásosabb egyéneknek a miniszter urnál, aki mint a közvélemény mondja, minden fontosabb ügyek tanácskozásában részt vesz a miniszterelnöknel, azon aggodalmat ébreszt, fel bennünk, hogy egy csendes magyar absolutismus készülöben van hazánk részére.

Tapasztaltuk azt, hogy a szabadelvü párt, melynek kiváló és buzgó tagja igen

tieltelt Szontagh Pál utas, az ország élet,
törvénye és jogai érdekében is mielő állást
foglat; tételtől tételtre enged, sőt kész fel
is adni életétkezt az országunk (P)

Ha a pártokat tekintetbe vesszük, és ha a bukott, deák pártot kezdjük el, és folytatjuk a jobboldali ellenszék, függetlenségi pártokat nem is említve, ily merész engedelményekre nyitnem nem lett volna képes egyik párt sem, és a szabadság párt egyik főnöke, hangfolyoz egy abszolutizmus kormányformát, mely által Magyarország csendesen elkörmányozható. Ugyan melyik pártnál akadna oly merész és bátor férfi, aki hangfolyozni merészsége volna?

Szabadelvűség és abszolútizmus, miként
fér meg egymással? ... ha e költő összo-
egyeztetlenség, akkor a Duna megálloztatja
folyását és a jegesztengerbe fog folyni.*

Matthews, J. B.

Mikép lehetne az iskolai takarékpénztárakat meghonosítani megyénk területén?

Küzdöm az a dolog, hogy az iskolai
takarékpénztárak összeadják, laikusok tanár
pénze meg határozott ökökben állít
fel Gentben (Belgium) az első iskolai taka
rékpénztár, ill. figyelembe vesszünk az
ezen összegek rejtő anyagi és erkölcsi elő
nyöket, lehetetlen el nem ismernünk, hogy
a tanítás és a tanulmányok, csak az egyetlen
teljes állás, helyet biztosított neknek kom
munka nagyjainak pantheonában. Azt mondja
Exelbe, a. magyartudó tudós: Der Mensch
muss von der Geburt an als ein schaffendes
Wesen betrachtet, behandelt, und erzogen

verden. Az újabbkor nyelvei tehát, már a bibliaonál kezdődik, mely a gyermeki szellem fejlődésének menetét vezeti és figyelemmel kíséri, mindaddig, míg feleslegessé nem válik a közreműködés, és ki nem tagadni, hogy az előbbi szellem mindenoldalú kifejeződése csak ez elv szerint lehet biztosítva, s elérve a cél, hogy a minden irányban törvő munkásság ~~előtérbe~~ a gyermeknek — mint szokás mondani — második természetére változzék? A válasz még természetesen helytelen; ha megfordított, inkább török a legelőbb esetben, mint új irányt vegen. Helyesnek tartjuk tehát Laurent azon eljárását, hogy a gyermek^{ek} a mint állapota az iskola külsőben azonnal a takarékoságra is tanítja, és pedig oly módon, (melyben nyilatkozik éppen a nevelői igen bölcs tapasztalat) hogy a gyermek háttérteknységében, nemcsak állandóan örömet talál, de a megelégedő siker látásából mindig újabb lelkesedést is nyer.

Milly gyönyörű nemzetgazdasági cél van az iskolai inkarekpenziárak eszméjében rejtve, a mily meglepő a siker, midőn inkarekos nemzedék áll elő, sőt mondhatnók, csaknem teremtelik a jövő számára! Nem képez-e ez is egy fontos emelkedési lépést arra nézve, hogy Magyarország felett teljesüljön a biztató jóslat: nem roll, hanem lebz!

Műveltség, a közlekedés és oktatási nemzetgazdasági terén vezető szereplő nemzetek, az iskolai takarékpénztárak eszméjét gyors

Egyetlen szót sem hallottam azokról a
 melyek között az én szellememnek támadtak meg.
 Szótartak fálus az éntartalmatnak egyik leghírebb
 harcosra volt, sőt most is ideális az Épen es a
 baj, mert a tapasztalatokban dől hönstis az egy-
 kor erős, most kezzerencsolt ide ál után mereng.
 Szerk.

Alig van Magyarorszáiban vá-
ros, mely nem igyekezett volna a török
nemzet iránti rokonszenvének a
legimposansabbul kifejezést adni, s
egyszermiud tudtára adni a világ-
nak azon megvetést, melyet a bar-
bár és vérszomjas muszka iránt érez.
S valóban a török nemzet, a
török testvérek megérdemlik úgy hő-
sies elszántságukért, mint az egész
világot bámulatra ragadó, bátor és
eredménydús küzdelmeikért nemcsak
házánk, hanem az egész világ rokon-
szenvét.

Mert, ha eleitől fogva figyelemmel kísérjük a keleti háborút, azt találjuk, hogy a török nemzet hőieszen megállta helyét, ősi szabadságáért utolsó lehetetlenségig küzdeni fog.

A bolgar lázadás előtt minek festették az európai államok Törökországot? — Egy beteg embernek, ki sem országa belsejében a számba alig vehető lázadást elfojtani, sem a szerbek és montenegróiak támadásának ellenállni nem képes, s a matláknak tartották, melyet nem fentartani, hanem a melyen oasztozni kell! Hala Istennek! csalogtak, mert az úgynövezett beteg ember legolószerű is a szerbeknek mutatta meg, hogy betegsége sem oly mérvű, hogy Szerbiát, ha mindjárt hadseregének felét a muzsák teszik is ki, összetörni ne bírja, s nem volt e hadjárat alatt oly vala-

mire való összecsapás, melyben a szer-
bek a törökök előtt megállni bírtak
volna. E győzelmek következtében
megindult az orosz háború, s a nagy
garra! egyenesen Erzerumot meghú-
ditani indult. Ázsiai muszkahadak
ugyancsak megtanulták a „Rückgän-
gige Bewegung“-ok udvös voltát, s
oda jutottak, hogy minden csata
után hátrafelé összpontosítsanak, s Zo-
vinnél és Karakiliszánál annyira ki-
kaptak, hogy az évben semmi eset-
re sem képesek többé kellő erővel
megragadni az offenzívát.

A világ még fel sem oszudott az ázsiai győzelmek csodás híreiből, midőn a montenegróiakra jött a sor s ez nem kis tréfa volt, mert a történelem is tanúsítja, de a montenegróiak már napjainkban is megmutattak, hogy bátor harczosok s a hegyeik nyújtotta védelmet jól fel tudják használni, s mégis testvéreink alig egy hét alatt, összezúzva a Niksicet ostromló hadat, egész Montenegron átvonultak s ezeket is megverték. Csak most olvassuk mai lapjainkból, hogy a törökök a hercegovinai felkelőket is tönkretették s ezek vezére 200-ad magával a mi határainkra menekülvén, internáltatott, tehát a lázadásnak is vége van.

Néhány nap előtt folytak a legnehezebb harcok a Dunánál. Az oroszok folytonos előrenyomulásából mindenki azt hitte, hogy vége Törökországnak, a midőn egymás után következett a plewnai és lováci három győzelmes esata hirc, s olvastuk, hogy Gurkó tábornok a Balkán rózsás virányait elhagyni kényszerült! Rasgrád mellől is győzelmes esatáról beszél a hírverő s így a legtöbb ember miatt kétségbeesünk nincs egyáltalán semmi ok, s ha a most összpontosított számra egy, de lelkesedésben, bátorságban nagyon különböző hadsereget tekintjük, melynek most kell összeütköznie, úgy egész biztosan bihetjük a törökök győzelmét a egész bizalommal tekiüthetünk a háború vége felé.

Ily hősies és bátor népfaj az a
botog ember, s megérdemli részünk-
ről, kiket hozzá nemcsak a vérköte-
lés, de az érdekközösség is csa-
tól, hogy érzelmeinket nemcsak sa-
vunk mélyében hordozzuk, hanem
annak mielőtt mielőbban és hatásosab-
ban kifejezést adjunk.

B. Gyarmat városának a török nemzet iránt lelkesültsége határtalan; nemrég egy imposans népgyűlésen adott kifejezést érzelésének, most pedig nagyszzerű kivilágítást rendezett. Valóban, a f. hó 11-én rendezett kivilágítás hosszú időkig emlékezetben fog maradni, nemcsak azért, mert még a legszegényebb városi polgár is sietett jólfelfogott politikai érzelésének kifejezést adni az által, hogy a török győzelmek örömeire egy egyszerű felhívás folytán kivilágítás minden ablakát, hanem főleg azért, mert rég nem látott lelkesedés áradt szét az egész városban. A város utczáin beláthatlan néptömeg zajlott fel a alá, egy rövid megállapodás elég volt arra, hogy egy szív és egy lélekből jövő „dilemnok” dörögjenek a nép ajkaikról a hősies török nemzetre, azok hadvezéreire és a szultánra. Imposans, meglepő jelenetek voltak ezek! A városház terén Less Antal ügyvéd jelölt tartott szónoklatot, majd a sétatéren alkalmi költeményeket szavaltak Komjáthy Jenő és Luby Sándor. — A sétatéren zene és gyönyörű bengálifény lelkesíté a népet. A villámsodronyok pedig a következő táviratot vitték Stambulba:

„Ó felségórnok a Zultárnak.

B-Gyarmat városa a török gyözelme fölötti örömben fényes kivilágítást rendezett.

A Magyarok Istene, Önök
Alláhja adjon kitartást vitéz

szan felkarolták, sőt hazánkban is számosan találkoztak, kik a szép eszme zászlóját magasra emelték. Hiába — a szellem a világ leghatározottabb szellemek! Ez eszme életrevalósága mellett pedig a számok beszélnek. Idézünk egy példát.

Gentben már a nyolczadik év következő eredményi mutatott:

„Az 1875. iskolai év végével: 9729 elemi tanuló között 7009; — 3130 kised-óvodai növendék között: 1250; — 3799 továbbképző között: 1876 birt takarékpénztári könyvvel, így tehát: 16668 tanuló között: 10135. És a nevezett három iskolában, egyedül csak az utolsó évi betételek: 87464 + 10006 + 27631 = 154100 frankra rúgtak.”

Itt az idő, hogy a jó munka folytatva legyen, s a kivitelre nézve is eszmét cseréljünk, és pedig annyival is inkább, mert — nincs tudomásunk a felől, hogy oly iskolai takarékpénztár léteznék ez ideig megyénk területén, mely életjelt adott volna működéséről.

De hát miként folytassuk, illetőleg tesztítsük meg a már régebben megpendített eszmét? Előttünk áll Budapest példája, sőt már több tekintélyes város és megye munkálata is.

Első kellék, csekély nézetünk szerint, hogy maga a megye kezdeményezzen, de csak annyiban, hogy az *iskolai takarékpénztárak életbevitelét a megye területén, elvben mondja ki, hangfolytatás, mikép ez intézmény életbevitelétől nemcsak pedagógiai, de nemzeti-gazdasági előnyökkel is vár.* Ez a közönségre igen jó hatással lenne, s nagyban elősegítené a kivitel sikerét. Nagyon ügyes volna továbbá, ha egyszerűsített bizottság is küldetnék ki a megyei közgyűlés kebeléből, egy oly alapszabályzat kelmítése, vagy megbirálására, mely szerint az iskolai takarékpénztárak kezelési ajánlatának majd a megye területén.

Az elvben elfogadás és az alapszabályok ajándékos képméne tehát a megye részéről a kezdeményezést, minden kényszerítés nélkül. A többi pedig menne társadalmi úton, minők p. o. a felolvasás, értekezletek, Laureát és Weiss röpiratainak minél szélesebb körben elterjesztése stb. stb.

Még egy idézetet Franciaországból, hol 3 és 4 év alatt 2300 iskolában lépett életbe az iskolai takarékpénztár, 155000 gyermek élvezte ennek hasznait. És a mi kedvű mértékben lelkesít: „A gyermekek köréből a takarékoság szellemé meglepőleg terjed a szülők között is. Így p. o. Bordeauxban, az iskolai takarékpénztárak bevezetése előtt, 1874-ben a városi takaré-

pénztárban 30—34000 fél által betételezt 12—13 millió frank; 1875-ben bevezették az iskolai takarékpénztárak, s ez évben a bordeauxi városi takarékpénztárba 41820 fél mintegy 15 millió frankot tett be. Terveben van, hogy a legközelebbi világiállás alkalmával nemzetközi kongresszus is tartassék az iskolai takarékpénztárak ügyében.” Eddig az idézet, melyhez még csak azov legforróbb óhaját csatoljuk: vajha az „iskolai takarékpénztárak” nagyszemélyű eszméje lelkesült barátokra találva, fent és alant megyénk területén is minden idevágó ósztato törekvés hozná meg a kívánt gyümölcsöket a jövő számára!

(B—K)

Háború.

A dunai harcvezetáson minden jel arra mutat, hogy az oroszok komolyan számítanak téli hadjáratra is, mielőtt azonban telelni mennének, szeretnők legalább egy nyílt csatát nyerni; azért az ide s tova futkározással folhagynak és csoportosítják erejüket, különösen a jobb szárnyon; a törökök meg mindinkább körülövezdöni szeretnek az ellenséget s a gyűrű napról napra kisebbedik úgy, hogy Mehemed Ali serege már csak 8 óra járásra van az oroszoktól. A Balkánon túli hadjáratnál az oroszok egyelőre folhagytak; a csapatokat visszavonták, csak a szorosokat tartják megszállva. E visszavonulásnak oka kétségkívül a plevnai vereség, s mint hogy még Bulgáriazsag területén is elég a söpörni való, majd csak 1878-ban akarnak a Balkánon újra átkelni. Ázsiában a törökök oroszuralta területre lépnek Torgukasoff erre megijedve hátrálni és erőit összehívni kezdte; pedig meglehet, hogy a törökök csak egy kis kéjkitundulást tettek.

Bakaresti tudósítások szerint végzetes lehet Gurkó helyzete a Balkánon túl Thien-Boghasanál a muszkákat keményen megverték s nagy rendetlenségben futottak a hegyeken át. Szulejman pasa a hegyzorosokat megszállotta s ez által az orosz törzshadát a Balkánon túl ártalmatlanná tette, és folyton észak felé halad. Ez az egyik oka annak, hogy az oroszok minden bizalmukat elvesztették a törökökkel továbbra is szembeállhatni, és ez okozta, hogy a csár Bulgária földjét elhagyni készült.

Osman pasának Lovcsánál összehittközése volt az oroszokkal e hó 7-én, s az oroszok nagy veszteséggel visszavertek. Az oroszok Krimiből és Dobrudzsából Bulgáriazsagba tetemes erősbítéseket vonnak össze, ami arra mutat, hogy az oroszok szeretnék a plevnai vereséget visszafizetni. Majd elvállik.

Sokkal nehezebb ennél a szerb szeldérs. És a kis Szerbia, mely csak ajuldozva lépdethet, melyet a múlt évben csak kegyelemből hagytak meg ott Belgrádban, egyszerre elköltözik Nisziget Bécbe és azt mondja, hogy Szerbia semleges marad ugyan, de hozzá teszi, hogy a tartózkodó álláspont köréle

azonban a hadi események folyamától függ s az európai politikai constellációtól. — Iám, mily szörnyű háborúkat nyert Ruzica ur most, mikor az északi medve ott a határon kullog, perze megsebezve, és e sebek gyógyítására Szerbián jobb a levegő, hasznosabb a helyzet.

Budapest, aug. 14.

(Ny. F.) A halálán Horvátország ismét felülte fejét. Ez ország, mely részünkről nemcsak elnézésben részesült, de ápolgatott áltajunk, melynek mi annyi időn át védői voltunk, melynek annyi előnyt, annyi esz közt adtuk emelkedéséhez, azon nem romlított tettel hálálta meg, hogy a magyar államias eszméjének rovására nyíltan ka czerkodik a muszkával, s azt kívánja Magyarorszag kormányától, hogy törökorszag feldarabolására működjék közre, és csatolja Dalmátiát, Hercegovinát és Boszniát hozzájuk. No már ehhez nagy adag szentelenség kell. Most, midőn a magyar hazában országszerie megindult a mozgalom, s mindent tiltakozik a közvélemény a muszka törekvések ellen, Horvátország rakoneztatlan elemei ismét előállanak a muszkabarátt és pánszláv érzelmeikkel. Avagy talán a „horvát királyságot” szeretnék felállítani? Ugyan ne bolondozzanak!

S ezt, mint a Zágrábban múlt vasárnap tartott népgyűlés határozataiból következtetünk lehet, — melynek határozatait a horvátorszag városok is a leghatározottabban magukéva tettek — úgy vélik elérhetőnek, ha Törökország letöröltetnék földünk térképéről, s azután az odacsatolt tartományokban azonnal kész lenne a „királyság.”

A dolog ilyen szempontból fogva fel, semmi különös nem foglalt magában, s legfeljebb nagyokat nevetünk a jólétükben elgedeslen horvátokra. Az ügy fontosabb része azonban az, hogy monarchiánk politikájának alapfeltétele van benne mélyen megsérülve, s azért kormányunknak nem szabadna az ilyen paczkázást nyugodtan tűrni. A ki ilyen üzemeket követ, méltó, hogy a legsúlyosabban lakoljon érte, s akinek kötelezése volna ezeknek gátat vetni és azt elmulasztja, hasonló büntetést érdemel.

Idéje lenne tehát, hogy a kormány bátran szembeálljon e rakoneztatlan elemek üzemével, mert félt, hogy az anélkül is izgatott magyar nemzet ismét fogná szavát hallatni, s akkor miudent kiméletlenül elsodor magával.

Ipolyaág, aug. 14.

Az e lapokban eleve f. hó 12-ére bejelentett hangverseny, mely túl e megye határain is érdekeltiséget keltett, a körbejött nagy záporozó daczára nemcsak megtartatott, hanem fényesen sikerült. Az érdeklődést fokozta, hogy Pauli és Sipos országszerie ismert nevű művészeink azives közreműködése mellett volt fellépendő szí-

lőmegyében először nyilvánosan megyénk jelenlegi közszereplő alispánjának leánya Podhorazky Gizella, kit eddigelé a megye közönségének legnagyobb része csak külső bájai után ismert, míg neve a főváros lapjaiban és művészi körökben mint a legszebb reményekre jogosult énekesnőnek már magasztalva hangzott vissza. Nem csoda tehát, hogy saját megyei közönsége nemcsak látni, de hallani is sietett az ipolyaági polgári leánytanoda, különösen a szegényebb sorú polgári leánykák iskoláztatásának javára fellépendő urhölgyet, s a kibocátol elsőrendű (magasabb árú) helyeket eleve annyira lefoglalta, hogy ezeket utóbb meg kellett kétszereznie a rendezőnek. Városunk ez nap egészen ünnepi színt öltött, a megyeház erkélyére a nagy zászló kitűzetett, s a zuhogó eső daczára egymást érték a borogó fogatok, míg a helybeli női közönség — versenyezve szépségben és elegáns toilettében a vidékkel — már helyet foglalt. Minde mellett, hogy a vihar néhány távolabbi lakó családot viaszatartott a megjelenetéstől, a megye notabilitásának nagyobb része élén a megye főispánjával, képviselve volt a megyéhez újonnan csatolt hazafias szellemű Korpona városból apátplebánosának vezérlete alatt tizenketten jelentek meg. De képviselve volt Bara és Nógrád is (a utóbbi a szép Kék nővérek által); ugyazintén az ország fővárosa is, különösen kit nagy lap levelezője által. A megyeház termegyszerűn, de izlés-el és virágokkal volt díszítve. A rend fenntartására s az érkezők illető helyekre vezetésére csupa fiatal urak vállalkoztak. Az ez alkalomra használt kőzongorát Paczolaty Gusztávné és Vinter Sándorné valának szivesen átengedni.

Végre délután öt órakor a megnyílt teremk ajtaján — vezetve a megyei főjegyzs mint rendező által — belépett s az emelyényre elegáns tegetthof-kékszínű selymúszályos ruhában fellépett a hangversenyadó kisasszony. S ha már megjelenését taps és tetszés fogadta, mondjam-e, hogy minden egybe, a kiosztott műsorozatban jelzett éneke alatt a után a tapsolás tapsviharrá, s a tetszés elragadtatássá vált? Ugyan ebben méltán részesültek a sziveségből közreműködött társai Pauli Richard és Sipos Antal urak is. Az utóbbit, mint városunk szülöttét szintén egészen magunkénak tartani szerencsések vagyunk.

Nem levén e sorok írója műértő, s tudomása levén arról, hogy szakavatott tollal fogják műítés szileg leírni — vagy mále is írták — a hangversenyben működött éneket vagy játszását, részünkről csupán

TÁRGYA.

Az én csillagom.

(Saphir írtaiból.)

Nem mondhattam meg...

Nem mondhattam meg, hogy szeretlek,
Mint bánt titkolnom kellett,
S szívembe sárga mélyen, mélyen,
Érted égő szerelemet.

Hidagságot hasadtam mindig,
Gényes mosoly volt ajkamon
Ha láttalak, míg bennem addig
Csatáztam vad kím, s fájdalom.

Szerelmem másoknak hasadtam,
De leltem nálad volt csupán,
Téged szerettél és mindig,
De el seha sem mondhatam.

Ha láttál, dacosan nézél rám,
Másra mosolygott ajkad,
Vig nem hanginál mulattál,
S az én szívem majd meghasadt.

Kerülték egymást; társaságban
Ha említettek halgaték,
Vagy míg bús sóhajom elfojtam,
Szóltam: Ahi feledtem már rég.

Hogy idők múltán sorunk ismét
Öröszehozott, és láttalak,
Már nem tudtam tovább tettetni,
Örült szerelemem elragadt.

Míg rám nézél, és álmodozva
Rám vetted csillag szemed,
Megváltottam, hogy akkor és most
S mindig téged szerettelek.

„K.”

Vay Sarelta.

(Sándor)

Oly szép volt hosszú, fekete, felbontott hajával!... Az utolsó nyári est volt akkoron oly szép!

Gazdagon omlottak alá hosszú, sötét fűrtel, mintha gyermekét, a földet akarta volna begöngyölíteni az összefont selyembe, s a sötét fonadék Iris fátyolával elfődni a világot!

A szürkület halotthalvány ujjával játszott a lehulló szálakon. Mélyen a láthatáron, az éjbmoklókán világított a hold; előtte miriád csillag táncolt, mint a menyasszonyt vezetve az ég kárpitos menyegző ágyára. Tiszta esthajnal csillag pompázott a sötétségen át, mint a szerelmes leány szeme a sötét szempillák alól; és a tojot, mint fehér rózsából szedett fűzér vonult át a levetkőzött éjszaka fűrtel között.

Ugy szeretem a halvány, özvegy holdat, midőn minden éjjel oly szomorúan a föld, kedvese beleplezett sirja körül bolyong; midőn a szétkuszált felhők közül feltűnik s könyves pillantásait a föld felé irányozza; midőn halványan és csendesen halad tova s mégis boldog, boldogtalannak arcába mosolyg; midőn a nap elől elrejtőzik fájdalomával s este azok összegyűléssel visszatér.

Vig, zajos társaságból jövök. Épen ünnepélyes órákban és órák után tart szívem mindig csendes és szent hamvazó szerdát; épen a zajos és nagy Machbet-lakománál kelt fel bennem az öröm helyett a lebez bús egy üres helyre mutató, szívem-

ben kiált: „oda nézz! Igen, míg az ember szellemének öt kapuját mind jól feltárja, hogy az örömet, csövegést s élvezet zajos kísérellek bebecsálása: akkor lopódzik be észrevétel nélkül a bű; elrejtí magát a szív egyik szögletkéjében s várja, míg a lármás vendégek kitékarodnak, s aztán előlép s lassú, de fájdalmas léptekkel jár fel s alá szívünkben.

Épen a zajos nád között s a sűrű örömbokrokban lakik egy sötét vágy telhetetlensége, s épen a láрма sugarától riad fel kebelünkben az elszunyadt fájdalom, s mindinkább s erősebben kapaszodik belé.

Minden érzékeny szívben, mely egykor nagy szenvedést állott ki, nehéz sóhajként hangzik az öröm utócsengése.

Igy mentem én is ki édes bús kesorvél az éjszaka végtelenjébe, mely csendes volt, mint a jámbor haldokló, az egész természet átlátszó s tiszta s a lég oly barátságosan mozgott s hullámzott, mint az emberiszív mozog, ha jó tettet vitt véghez.

Főléztem a csillagos égre, hogy fájdalom megazelidüljön az éjszaka kézsámitásától, hogy igazán s melegen keblemre vonbassam, oly hűen ismerni tanuljam, miként az toszsák mindzokkál, kikkel kezeltfogva kell vándorolnunk a mindnyájunk számára közös sirig.

Oh, ha azt tudnók, hogy a fájdalom örökké mienk, akkor elkészülünk arra s egy csendes lemondási szerződést kötünk vele; de a fény legesekélyebb körbejötté, mely a szerencsétlenek tümlőzójébe nyomul a csekély, mulékonny remény hossz-

szó reménytelenség látszata közi; parány felüdülés és önámítás homszura terjedő faldalom ideje alatt; ezek azok, melyek lártorságunkat feleméztik, a szívet meglágyítják, ép úgy, miként tulajdonképen nem a nagy zuzza szét az ablaktöveget, hanem a fagyengasztó meleg időközében pattan világos korong kétfelé.

Az éj lebocájtott rostélya előtt ütem Szomorun nézett le reám sötét fátyolán keresztül s vigasztaló hangon mondá: „Szavodó sziv, vigasztaló csillagokat küldök neked, hogy felemeljenek, megazilárdítsanak s felbátorítsanak sötét életpályád második útjára.”

..... S az alá szürkülő éjszaka keresztül világos csillag ragyogott le; körüfogott színes sugarával s azólt:

„Én vagyok a szerencse! Vigasztalódj kiteritem előtled az élet aranyzónyegét meghívlok a teljes élvezet ingyen asztalához; a legtarkább színekkel s legkésebb zománczszal vonok be mindint fényes szemeid előtt; megtöltöm hangzomjas sübet a legkéjesebb zöngécsökkel s leggyögedebb s nyugdélcselöbb hangokkal; teljesítöm kívánságod sejtelmait is, még mielő azok kebledből kibontakoztak, s élted midőn óráját felékesitem gazdag színű ölézékkel s drága kövekkel, mint a kelmonyasszonyát lakodalmas ünnepélyhez!

Megnéztem a csillagot, szívem érinthetetlen s hozárt maradt, s szólék: „Hagyj ragyogó kép, kiú szerencse! Harudo festő, ki minden lényt üres fénynyol óvezkít! Szemfényvesztő! Nem nyulok szív-

Bredeti levél a Balkánból.

Augusztus 10.

Nem tudom, hogy soraim hoz-
zátok érnek-e; egy bajtársam és osz-
tályom tisztje vízi magával (Mócsa
Zsigmond, a „Pesti Napló“ levele-
zője) Sumlágig; százszor lelőhetik,
míg odaér. — Úgyünk nem a leg-
jobbban áll, verokazunk ugyan mint
a tigrisek, védjük magunkat mint
a vad oroszán, melynek kölykeit
elrabolták. De azért, míg egy török
csik el, addig 20 muzsika lehelli ki
lolkót.

A Balkánok egy nagy sárrá vál-
tak, nincs már nyom, ahol ember-
hulla ne feküdnék. A Hain szoros-
ban 31 óráig verokedtünk óhon,
szomjan, mint a fűriák; hajnal felé
már sem nekünk, sem az oroszoknak
túlonyo nem volt, mindkét rész
falat képezett és kősekkel veroked-
tünk hosszú 3 óráig; a vér megfa-
gyott ereimben, az agyvelő meg-
szűnt gondolkozni; ilyet nem láttam
még soha! 7 órakor jött meg a pat-
ron, de körül is voltunk kerítve, a
Don kozákok kerítették be. Niko-
lajew vezérleté alatt; rém jött
tehát a sor! Körülnéztem cserkeszei-
met, láttam, hogy mind kész meg-
halni, láttam, hogy nem kell bátor-
ságot lehelni beléjük, megkezdtem
munkámat. Abdul Hamyd boy a
gyalog kozákok elébe ment és egy
irtózatos puskatűz fejlődött ki, addig
én hátul lorakam cserkeszeimmel a
torpédókat. Soh' sem volt tíz perc
oly hosszú, mint ez, végre mintegy
„Alloanna“ hangzott a jel, hogy
„minden kész!“ Ekkor visszafut-
tam Hamydot, de épen ideje is volt,
mert öt perc alatt visszalehettünk
volna, jött az orosz mint a szaka.
„Ates!“ (tűz!) Egy gombostű nagy-
ságú réz a villanylemezhez ért, úgy
éreztem, mintha még a szikra is
meggyorsította volna futását; egy
égbekiáltó dugrás és 70 torpédó
ment az oroszoknak. No most előre
török! Boszuld meg annak a sok
legyilkolt ártatlan kis gyermeknek,
aggnak és asszonyoknak lolkét! Men-
tünk és öltünk, leszálltam a lóról
én is, gyilkoltam én is, nem én vol-
tam többé, de apáink boszuldó ostora,
örült lelke minden döfése, men-
tem előre, a lengyelek és magyarok
istene örködött felettem; egy muzsika
felém szűrt, de nem talált, találtam
azután én, épen a szívébe vertem a
handzsárt. És most isten velotok,
sietnem kell, mert közelog a fergeteg,
Achmedet — a mint hallom — visz-
szanyomták, nekünk is csatánk lesz.

Zubovics Feder.

B-Gyarmat, aug. 14.

A magyar névnek híré és becsületét
a szomszéd nemzetek előtt a középkori há-
borúk oly fényesé tették, hogy hazánk nagy
hatalmasága felett kétség nem fogott fenn;
volt idő (Mátyás király alatt), midőn félre-
ismert nemzetünk a tudományosság terén is
felülmúlt a megmutatta, hogy békés fejlődés
között ő sem marad hátra Európa classicus
népeitől. Fajdalom, az idők rövid volt
arra, hogy a műveltségnek erős alapot vet-
tett volna.

Kétszerte örülnünk kell, hogy a magyar
névnek jelenben oly munkái akadnak, kik
a külföld előtt azt — a művelődés terén —
hangzatosá fogják tenni. Értjük a párisi
magyar egyetemen munkás törekvést. Oly
vállalat ez, mely a magyar iparos ifjúságra
nagy horderevel bír.

Közlünk alább az emlékiratot,
melyet a párisi magyar ifjúság intéz közös
hazánkhoz, a kérjük meggyék és városunk
nagyérdemű férfit, hogy annak értelmében
a szép célt előmozdítani egyikének ismer-
jék a hazafiai kötelemeket.

„Emlékirat a párisi kölcsönösen segélyző
magyar egyetemen által tervebe vett menhely
építése tárgyában. Már több évtizede annak,
hogy Párisban magyar egyetemen létezik. Alig
van magyar ember, ki Párisban hosszabb
rövidebb időt töltve, annak kebelébe fel
nem vettette, egy sem, ki, midőn szükség-
ben volt, vagy pártfogásra, útmutatásra so-
rult, a párisi magyar egyetemen által nem so-
gelyeztetett, nem gyámolított volna. Ha
a segély nem volt nagy, ha a fogadtatás,
melyet Párisban jövő hazánkban a párisi
magyar egyetemen találtak, nem volt olyan,
milyet a mérsékelt kíváncságnak is tel-
jesen megelégszhetett volna, úgy annak nem
az egyetemen akarat, hanem kizárólag az
egyetemen szűrésnyi anyagi helyzete volt oka.

Hosszú időn keresztül majdnem két-
ségbe kellett esni a fölött, vajjon a párisi
magyar egyetemen fog-e általában valaha biztos
gyökeret verni, s oly állásra szert tenni,
hogy minden akadálynak, minden nehézség-
nek szembe szállhasson. Csak néhány rövid
év óta mondhatjuk azt, hogy a magyar
egyetemen Párisban állandóan gyökeret vert,
csak a legutolsó időben jutottunk azon
meggyőződésre, hogy a párisi magyar egy-
etemen fenállása és biztos jövője minden két-
ségben felül áll.

A párisi magyar egyetemen jelenleg 150 tag-
ból áll a hála tagjai buzgólagának s több
rendbeli adományoknak alapítókéje 40.000
frankra emelkedik. Az előnyök, melyekben
a tagok a általában a Párisba érkező ma-
gyarok részesülnek, igen számosak, s az
egyetemen főtervése az, hogy ezen előnyök
mindinkább fokoztassanak. Ezen előnyök
jelenleg következők:

1. Az örökre biztosított s folyton szar-
porodó alapítóko fedezett 25 frank-ig terjedő
kölcsönök engedélyezése.
2. Jól felszerelt könyvtár;
3. A legtöbb magyar folyóirat;
4. Francia tanárok;
5. Számítási oktatás;
6. Dalárda;
7. Hetenként kétszeri társalgási estélyek
tudományos és közérdekű felolvasásokkal;
8. Beteg pénzbeli segélyezés és
9. Három orvos általi ingyenes keze-
lés, esetleg kórházi elhelyezés;
10. Kigyógyulások minden a kórház-
ban töltött nap után 80 centimes-nyel és 25
frankig terjedhető segély;
11. Halál esetére tisztességes eltemetés;
végre
12. Minden inségen Párisba érkező
magyar embernek rögtön 2 frank és a to-
vábbi segélyezés eszközzése.

Bármely tetemekek is azonban azon
előnyök, melyeket a párisi magyar egyetemen
hazánk fainak nyújthat és nyújt, mégis
kétséget nem szenved s az egyetemen teljesen
öntudatában van annak, hogy ezen előnyök
sok tekintetben elégtelenek. Különösen há-
rom körülmény az, mely az egyetemen áldás-
dús működését korlátoz közö szorítja, s
melyeknek mielőbb véget vetni, az egyetemen
lehetőbb óhaja.

Ezeknek az elsője az, hogy az egyetemen
által segélyezés csak egy nagyon csekély
összegig terjedhet, oly összegig, mely insé-
gen lévő hazánkban még addig sem bisto-
sítja a nyomor ellen míg tisztességes mun-
kát, keresetet találunk. Egy legfőbb
25 frank-nyi kölcsön valóban parányi so-
gély, hogy nagy jötemény ebből a szűköl-
ködésre nem háromolhatik! —

A második nehézség, mely az egyetemen
kifejlődését akadályozza, azon körülmény,

hogy az egyetemen gyenge anyagi erejéhez ké-
pest bérhelyiségben kénytelen tengődni, oly
helyiségben, mely alig képes az egyetemen
könyvtárát s egyéb ingóságait befogadni,
alig elégséges az egyetemen gyűlések, társal-
gási estélyek tanórák stb. megtartására s
a mellett, hogy egy kávéháznak kiegészítő
részt képez, valóban nem olyan természetű,
hogy az egyetemen céljaival összhangzásban
állana.

Harmadszor különösen súlyosítja az
egyetemen helyzetét azon körülmény, hogy az ily
bérlet helyiségben a tagok az egyetemen által
fizetett bérleti díj daczára, a kávé által
fogasztásokra kényszerítettek, minek ele-
gét nem tehetvén, azon sajnos körülmény
áll be, hogy az egyetemen gyakran lakást vál-
toztatni kényszerítettek.

Nagyobb helyiséget bérelni pedig az
egyetemen vagyona nem engedi s nevezetesen
ki van zárva oly helyiség megszerzése, mely
inségen lévő magyar hazánkban nemcsak
gyűléshelyül, hanem egyszersmind menhelyül
is szolgálhatna.

Ily menhely létesítése az, mely jelen-
leg a párisi magyar egyetemen foglalkoztatja.
Egy állandó, az egyetemen tulajdonát képező,
tágas lakházat akarunk, akarjuk pedig elő-
ször, hogy Párisban élő s rossz körülmények
között tengődő hazánkban benne olcsó,
esetleg ingyenes lakást nyerveknek, másod-
szor, hogy inségen Párisba érkező hazánk-
ban benne felvétesse, nehogy addig, míg
keresetet találunk, pénzükben és lelkük-
ben legyenek kénytelenek tengődni, végre
azért, hogy az egyetemen minden tekintetben
nemcsak céljának megfélelni legyen képes;
nevezetesen a párisi magyarok oly közpon-
tot találjanak, mely a hazától való távollét
nyomását érzetét legalább némileg mérsé-
kelni képes.

Szemmel tartjuk továbbá azon körülmé-
nyet, hogy az ide érkező magyarok több
ideig kénytelenek munkát és foglalkozást
keresni, ezen nehézség elkerülendő, szán-
dekozunk időnként kibocsájtott körlevelek
által a párisi nagyobb iparos és keresed-
elmi házakat felszólítani segédkezni szük-
fedezése végett egyetemenkhez fordulni.

A tapasztalás bizonyítja, hogy idegen
telepek csak ottan virágozhatnak fel való-
ban, hol anyagi és szellemi érdekeiknek egy
szilárd pontban lólik támaszukat.

E menhely létesítése az egyetemen saját
erőit minden tekintetben felülhaladja, s az
vagyona még arra sem elégséges, hogy a
szükséges telek megszerzése. Pedig ha
a telek meg van, a ház egy 5-nyi köl-
csön segítségével könnyű szarrel fel lez
építhető. Megbízható számítások szerint egy
az egyetemen céljainak megfelelő terjedelmű
telek körülbelül 50,000 frank-ért volna kap-
ható s a ház felépítéséhez 80—85,000 frank
volna szükséges. Ez utóbbi összeg a telekre
és a felépítendő házra könnyű szarrel fel-
vetethetvén, a ház jövedelméből, melynek
számítás szerint legalább 7500—8,000 frank-
ra fogának rugni évenként, 20 év alatt
törlesztetvén, úgy hogy az egyetemen 20 év
lefolyása után egy ház kizárólagos tulajdo-
nosa lehetne. — Az egyedüli nehézség,
mint említett, a telek megszerzése. — Ha
Magyarország gazdag volna, nem haboznánk
hazánkban áldozatkészségét igénybe venni
annálkevésbé, mert hisz a cél, melyet el-
érni akarunk, a magyar nemzet fainak közbe
jávára szolgál. De nagyon is ismerjük (faj-
dalom azon mostoha viszonyokat, melyek
alatt szeretett hazánk szenved s megbo-
csáthatlannak tartanók, ha ily körülmények
között adakozásra felhívunk. Van azon-
ban egy mód, mely célunk elérését lehető-
sége teszi, annélkül, hogy hazánkban
nagyobb áldozatot kívánunk. — E mód
csak hazánkban bizalmát töltözi fel, s egy
oly kis áldozatot foglalna magában, mely
az elérendő csallal szemben valóban elü-
nik. — E mód a következőben áll:

A párisi magyar egyetemen 50,000 frank-
nak megfelelő 25,000 o. 6. forint erejéig
250 darab 400 forintos kamatot nem hozó
kötelezvényt bocsát ki, melyeknek visszafiz-
zetése öt esztendő lefolyása után fog kez-

dődni — A befizetett összegek a pesti első
hazai takarékpénztárban fizetendők be ma-
radnak ennek kezelése alatt, míg az egész
25,000 forintnyi összeg összegyűl.

A fizetett aláírók a párisi kölcsönösen
segélyző magyar egyetemen menhelye alapító
tagjává válván, neveik egyetemen ház díszter-
mében márvány táblán arany betűkkel fog-
nak megörökíttetni.

Az aláírás eredménye a nagyobb ma-
gyar hírlapokban havonként közreadásra
fog hozatni s az egész műveletről félszen-
ként mindaddig fog jelentés tétetni, míg a
kölcsön teljesen visszafizetve nem lesz.

Ime ezen módon véljük kitűzött cél-
lunkat elérhetni. Az áldozat melyet kívánunk
nem nagy, a jövedelmény pedig, melyben a
párisi magyar egyetemen részesülne, kimond-
hatlan.

Azért is meg vagyunk győződve, hogy
reményünkben nem fogunk csalódni.

A párisi kölcsönösen segélyző magyar egyetemen terve:

Zichy Mihály, elnök.
Neyfert Camé, alelnök.
Ruprich Károly, jegyző.
Bencz Lajos, pénztárnok.
Fellner Sándor, titkár.
Cséry Pál, titkár.
Róth Lajos ellenőr.

Az ipolyági hangversenyre vonat- kozólag vettük meg a következő sorokat:

Augusztus 12-én délután 4 órakor
Ipolyágon, a megyeház nagy termében meg-
tartott a megyeszerte nagy érdeklődéssel
keltett jótékony célú hangverseny.

E hangversenyt a főváros művészi
körében is igen jó névnek örvendő és
művészi tehetségeiről általánosan ismert
Podhorszky Gizella urkölgy, Hód-
mágya köztisztviselőben álló alispánjának
szellemű és magas műveltségű bájos le-
nya rendezte, az ipolyági polgári leány-
tanoda javára; Pauli Richárd és Sipos Antal
fővárosi ismert művészek urak szíves közre-
működése mellett.

A műsorozat következő volt: L. Aris
„Favorita“ dalműből, éneklő Podhorszky
Gizella urkölgy, stb. (lásd a fentebb
levélben).

A hangversenyen — a közbejött órákai
vihar daczára — jelen voltak egy a megye,
mint Ipolyág elsőkelő családai, egy mint:
Báró Majthényi László főispán, báró Nyárási,
Ivánka Zsigmond és családja, Majláth Imre
és családja, Somogyiné, Mikulka György
apát ur Korponáról, Plachy Bertalan, Vitéz,
Héderváry és Ságby urak családok-
tul, stb.

A hangversenyzőnőnek ez volt első
nagyobb szabású, önálló fellépése, melyben
a várakozásnak tökéletesen meg is felelt.
Hangja ritka szép, mondhatni tökéletesen
szűz, nagy terjedelmű a — — — — —
erejű, vonzó, rokonszenves s megható, sok
olvadékonyság és hajlékonysággal, s egy
mélyebb mint magasabb váltakozásban ritka
érezsengéssel.

Felfogása, előadása, hangneme és
ritka szép szótárolása, — mely, úgy szólván,
a leghíresebb énekesnőknek is quasi kébil-
les sarkát képezi — Pauli tanár ur kitűnő
szakvezetése mellett már eddigelő is nem
mindennapi tökélyt értek el, s nagy mér-
tékben bírja ama művészi tulajdonság, hogy
miként kell hallgatóinak figyelmét folyton
leköttve tartani. Megjelenése, magatartása
nemes és nyugodt, alakja szép és mag-
nyerő.

E fellépése által fényesen igazolta azt,
hogy a természetből megáldva ritka szép
tehetséggel és hanggal, mintegy hivatalosan
a művészeti pályára. Ha e nagy tehetséggel
örvethetetlen akarattal párosult ernyedetlen
szorgalom, kitartás és beható zenei tanul-
mány állnak párhuzamban jövőre is, egy-
egyike lesz hazánk legnagyobb művészei-
nek. Mai előadását sok hív, mely ére-

Nyomatott a kiadó tulajdonos Kék Lászlónál B.-Gyarmaton 1877

jól összeállított program egyszerű elősorolásra szorítkozunk.

I. „Favorita”, aria Donizettitől, énekelté Podhorszky Gizella urhölgy. II. „Judit” Tannhäuser dalműből, Wagner-től; zongorára Ártúr Lili, előadta Sipos Antal ur. III. Aria „Hunyadi László” dalműből, Erkel Ferenc-től, énekelté Pauli Richard ur. IV. „Az agg király” dal Rabinovitz-tól, énekelté Podhorszky Gizella urhölgy. V. „Magyar ábránd” népdalok felett, zongorára szerző és előadta Sipos Antal ur. VI. Aria „Mignon” dalműből, Thomasi-tól, énekelté Pauli Richard ur. VII. Kettős „Faust” dalműből, Gounod-tól, énekelték Podhorszky Gizella urhölgy és Pauli Richard ur. VIII. a) „Magyar munda” Ábrányi-tól, b) „Magyar népdalok” énekelté Podhorszky Gizella urhölgy.

A lelkesült közönség nemcsak megdöbben, de „újrátáta” is a működők, s virágokkal jutalmazta meg. A művészt annyira szebbnél szebb, kisebb nagyobb, művészileg összeállított csokrokkal hálmozták el, hogy ezek egy egész asztalt beborítottak.

A hangverseny után, mely a kitűzött célra 400 frtot jövedelmezett, az ipolyági polgári iskolások, Plachy Bertalan kir. tanfelügyelőnk vezérlete alatt tisztelt és szép beszéddel mondott köszönetet a közreműködőknek, különösen a megye közönségének hazafias reményét fejezve ki, hogy ha egykor Podhorszky Gizella urhölgy kizárólag a művészi pályára találna lépni, s nevét, személyét a külföld is megismerné, felkarolná: nem fogja soha feledni szülőhelyét, a megyét, s nem soha a magyar hazát!

Befejezte a ritka élvezeti napot egy rögtönzött táncestély, mely azonban úgy a jelenlevők számát, mint az öltözékek eleganciáját tekintve, méltán beillett egy téli rendez táncszívalomnak is. A díszes társaság a legderültebb kedéllyel csak reggel oszlott szét.

Az ipolyági polgári leánytanoda javára tartott hangverseny alkalmából felülfizettek: Br. Majthényi László, Dr. Jelsik Lajos és Fülöp Károly egyenkint 10—10 frtot, gróf Steinleinné 6 frtot, Paczolay-Majthényi háróné és Kék László 5—5 frtot, Zmeskall Matild 4 frtot, Suján Eszter és Dr. Pávay Gábor 3—3 frtot, Schiller Gábor, Forster Lajos, Mikulka György és Majláth Imre 2—2 frtot, Schultz János, Paczolay Elek, Retel Jenő, Nagy Sándor, Világhy Károly, Vitalis Mór, Vinter Sándor, Luka Pál és

Kazy László 1—1 frtot. Ezenkívül heten 50 krjával 3 frt 50 kr. Összes felülfizetés 76 frt és 50 kr.

A hangverseny fényes sikerének leírásához alig fér több szó, mint a megnyit igen tisztelt levelezőnk felhozott; de lehetetlen elismeréssel nem említenünk azt az előkezenységet és ama tapintattal párosult választékos modort, mit Hontmegey közörségben álló alispánja, Podhorszky György ur a nagy számmal összereregelt vendégek iránt tanusított, úgy hogy szivesége és előkezenysége mindenkit lekötöleztet; valamint kötelességünknek tartjuk méltólag kiemelni a megye érdemteljes főjegyzőjét, Pongrácz Lajos urat, ki a hangverseny rendezése körül a legnagyobb tevékenységet fejtette ki, s a szép siker előmozdításának ő volt egyik fő tényezője. Az ipolyágiak az ő fáradozatlan társadalmi tevékenységének igen sokat köszönhetnek, mert alig van a kis városban oly szép és hasznos ügy, mely mellett ő sokszor a legnagyobb közöny nyel találkozva, nem fáradozott volna. Az ipolyági közöny ily emberek nélkülözésével valószínűs apathiává nőne ki magát, ezt már onnan is gyaníthatjuk, hogy a hangverseny, noha városi célra volt rendezve, nagyon kevés városi vett részt. Szerk.

Tanügy.

Iskolai jelentés. A helybeli állami elemi iskolán az 1877—8. tanévi beiratások f. augusztus 26-án kezdődnek és tartanak szeptember 10-ig. — Kérünk a n. é. szülők és gyámok, — különösen a vidékiek — a beíratásra kitűzött időt felhasználni, hogy szeptember 10-től kezdve az oktatás rendszeren folyhasson.

Felvételek a 6-tól 12-ik évet elért tanulóknak. — Évi tandíj 3 frt, beíratási díj 30 kr. — Vagyontalan szülők gyermekei, községi (bányagazd) bizonyítvány mellett, tandíjmentesen vétetnek föl.

Akik javítótíztagot szándékoznak tenni, valamint magántanulók, augusztus 26-tól szeptember 3-ig jelentkezhetnek az iskolai igazgatóságnál a vizaga letételére.

Értesítés. A loconzi m. kir. állam-gymnasiumnál szeptember hó 1-én a hatodik osztály, a következő években pedig a VII. és VIII. osztályok is meg fognak nyitni. A beíratások, felvételi és pórvizsgálatok augusztus hó három utolsó napján foglalkoztatni. Figyelmesteljék a szülőket, hogy a tápintézzel összekötött segélyző egyesület a folyó tanév elején szintén megkezd működését, s míg egyrészt oda fog törekedni, hogy minél több szegény, szorgalmas és jómagaviseletű tanuló részben ingyen élelmezésben, vagy egyébként segé-

lyezzen, addig másrészt jó magaviseletű s legalább elégséges előmeneteli tanulókat, félvétenként 30 frtért, egészéssé és elegendő mennyiségű élelemmel is el fog látni. Az igazgatóság.

Felhívás egy gyorsírói kongresszusra.

(M. Gy. után.)

Az emberi nem haladásának egy nagy akadály a természetünkben rejlő vis inertia. A találmányok s közművelődés előnyeinek felhasználásában való tuncaságunk: a találmányoknak először hiteltlen bámulói csak ha könnyű szerrel juthatunk az általuk nyújtott előnyök s élvezetek birtokába, méltatjuk azokat némi olcsó figyelemre, — legjobban szeretnők, ha a sült galamb a szánkba repülne így vagyunk a gyorsírással is.

Minden mivel ember elismeri most már a roppant haladást a közönséges cursírás-hoz képest s mégis hány állam tudományos intézetei felsőbb osztályaiban kötelezett a gyorsírás? mert ne álmitsuk magunkat, hogy a gyorsírás csak a tudományos körök írássza: hány tanár tudja tehát nálunk a gyorsírást; pedig mily nagy könnyebbítés lenne ez a felsőbb osztályokban a fordításokkal tulterhelt ifjura, ha írásbeli dolgozatait gyorsírással végezhetné? Az egyetemi ifjura pedig valódi áldás, ha a kollégiumokban jelesebb tanárai előadásait híven jegyezhetné; egy jeles tanár élő szóbeli előadása ugyanis százszor többet ér száz élettelen foliansnál.

Ujabb időben legjelesebb szakkönyveink birnoves tudósok élő előadásai után szerkesztvők. A polgári, de különösen a büntetőügyekben pörlekedő nemzetünknek nincs hossza vége a felebbézésnek s néha igazatlan ítéletnek; mert a felek vallomásai s előadásai nincsenek szöszszert leírva s illetőleg gyorsírással. Honatyáink ostromolják a gyorsírókat, pedig jobban megferne tekintélyekkel, ha vagy maguk, vagy pártjukbeliek gyorsírással ellenőriznék szóbeli előadásait.

Hazánk fölvirágoztatása s boldogsága ezen hatalmas tényezőtől, az országgyűléstől, várjuk tehát az iniciatívát, ha kellő helyen nincs érzék ezen kulturai eszköz felhasználására, hogy t. i. valamint jelenleg a középiskolák alsóbb osztályaiban heti két órában a szépirás, úgy ezentúl a felsőbb osztályokban heti egy órában a gyorsírás fog taníttatni; — ne hagyjuk magunkat e részben is a kultúrban előrehaladottabb nemzetektől megelőzteni, — gyors léptekkel

kell haladnunk, hogy a keleti kultúra fenn nem kimagasló, nélkülözhetlen őreitől tekintessünk, különben napirendre tér fölöttünk a világtörténelem!

A gyorsírás művelőéhez s illetőleg a gyorsírókhoz s a gyorsírás tanítóhoz is azonban egy komoly szón van. A különböző rendszerek pártolóiiban föltételek annyira bígadt önálló gondolkodást, hogy belássák, miszerint ez írásmód is napról napra tökélesbülhet s egyuttal azt is, hogy belátják, miszerint egy nemzetbeli névhez nem kötött, azonban csak egy írmód lehet az egyedül dív s megfelelő, ez pedig az, mely a nemzet nyelvének geniussához legjobban alkalmazkodik. Nagyon vétkezünk e részben nemzetünk előtt elkeseredett pártokodásunkkal, mely az egész gyorsírást kompromittálja. Hogyan bízzék egy nemzet valamely képességében, melynek nincsen először nemzeti alapja s főleg másodszor állandó egyöntetű elve, melyen e képességünk kiindulva haladjon. Ismételve kell hangsúlyoznom, hogy csak egy írmód lehet az egyedül megfelelő s nagy gyávaság volna ránk névvel kimondani, hogy izolált nyelvünk a gyorsírásban is más nyelvtől kölcsönözött gyorsírást, mint ezt fájdalommal a közönség egyir írásban tevé. Most ismerjük csak, mily nagy hátrányára van nemzeti írásunknak, hogy sajátos nyelvünk gazdag hangjait megfelelő önálló egyszerű jegyei nincsenek, gyarapodott technikai ügyességünk mellett miért ragaszkodunk a gyorsírásban is bármely idegen rendszerhez, mely nyelvünk gazdag hangzatosságát nem képes jelezni?

Az ország összes gyorsíróiból fordulok tehát, midőn egy országos kongresszusra hívom fel, melyben egy nemzeti gyorsírás alapelvei megalapítván, a nemzeti gyorsírás ellenőrzése s fejlesztése egy központi bizottságra ruháztassék, hogy a nemzeti méltónak találhassa a gyorsírás pártolását s tudományos intézetekben való ápolását. A kongresszus eszméje nem új, s minám egyéb ágakban is údvös eredményeket nemzett, úgyünkben is csak jó célra vezet. Ez okból a többi lapok igen tisztelt szerkesztőit is bizalommal fölkezem az eszme fölkarolására s népszerűsítésére — grívesen ajánlkozván mindennemű válasza s kezdeményezése ideje alatt.

Podolini Gyurmán Andor,

a budai kir. egyetemi fogym. f. tanára, a gyorsírás képessített tanítója.

(Mai számunkhoz mellékel van csatolva.)

ványaszíned közé, melyek tres buborékre hullanak! Hagyj el!

Szétfolyt a tünemény. A csillag átszelte a levegőt s eltűnt a végtelen mélyében.

Ekkor egy másik csillag lépett elem s mondá: „En vagyok a dicsőség!” Körülveszem halántékomat a zöld babér zuzmarájával, nevedet az utóvilág milliárdjainak ajkára fuggesztem s mint eskütáblát a történelem csarnokába!

Megtekintém a csillagot, szivem érintetlen s bezárt maradt s szólék: Távozz tőlem hiú felhőjáró, te szappanbuborék! ki az élet virágos fáját s gyümölcsöket megrakott ága! száraz levelekből font koszorúval veszed körül!

Díszöltönye a hiú életnek, száraz fenyvedet ne oltsd a pihegő szivbe, mely más sziv után áldva küzd!

„Eredj!” Szétfolyt a tünemény, a csillag átszelte a levegőt s eltűnt a végtelen mélyében.

Ekkor a harmadik csillag lépett hozzá, szól: „En vagyok a képzőelem!” „Saját világot teremtek neked s Iris szivéből s szűzi rózsáillatából rakom össze azt. Hegyekül a Hyblát és Montblancot adom, völgyekül a Tempo és Chamoney völgyeket, tavakat a Comer és Genfi tót; szőlőhegyekül a magyar hegyeket és Tokajt; síkságot a Rajna völgyét és Saragossa főcsíkait; erdőket Itália olajligetét és Hesperia bokrait; barlangul a Bancelot és Montmorency-t; sziget gyanánt Capri és Rügen

szigetét; sűrűköl Nizzát és Icsbiát s mindent spanyol égélj alatt építem fel neked, Grönlund esthajnalával és éjszaki fényével; holdvilág szivárvánnyal s repkedő fényvel; reggelét a szűzi arcz bíborából szövöm, midőn a szerelem pirja bearayozta azt; befelbőzöm Doleo Károly szobraival, Jean Paul Titánjaival; az erdőket és bokrokat tele rakom csalogánnyal, magasat ujjongó pacstírával s a világ fölő egy végtelen acolhárft vonok, melynek hurjain tova játszik a sziv minden fuvalma, minden téveteg sobaj, s te fogsz uralkodni e teremtsében, min korlátlan király, letépheted annak ben viruló bimbáját, azok örömet képeznek koszorút boldog homlokod körül!”

Megnéztem a csillagot, — szivem érintetlen s elzárt maradt s szólék: Hagyj el, te tarka kolibri, te paradicsommadár, ki nem jár az földön soha! Jön idő, a hatalmas, a gunyos, a csondzavaró, kihuzza csendesen, egyenként tarka tollaidat s ha az ellankadt vér átluktet izmaidon, lehull lopkészárnad s az első hó, mely megföhérti fejedet, belepi Tempedet és Montblancodat, Caprirodát s a képzőelem sasfogatú Phantoonja törött szánkóként vándorog a fagygyá dermedt teremtsében át! Hagyj el!

Szétfolyt a tünemény. A csillag átszelte a levegőt s eltűnt a végtelen mélyében. Másik csillag lépett most elő, szól: „En vagyok a remény!” A szivnek ingerkedő játszótársa, az élet rogg- és esthajuala,

Elysiumot festek a tömlőz falaira, paradicsomi világot mutatok a megtörtött szemfénynek, balzsamos vigaszt öntök a szenvedő lelkebe s aranyos napsugarat bintek a bánatosok éjszakájába. Azt mondom a fájdalomnak: „vigasztalódjál”, s a bánatos szemnek: „záródjál be békével!” enyhítő hűvösséggel töltöm meg az égő könnyeket, s a boldogtalan szerelmeseket virágok fölő épített jövő szellemcsökjével illetem!”

De én mondám: „Hagyj el! nem indítoz meg szivemet! Lehet az sütt szivnek bágyadt fényugára, hervadó sóhajítás karmelitaivölgye! Szenvedő lélek édes hórája, lotusvirág s szerelem sírján, a boldogtalan szerelem megtörtött szivére lepergő könnyesepp.

De birodalmad összeomlik, hatalmas remény! Vigasztalásod hatástalan lesz a szivbe, mely életének üde, piruló forrását, szivének titkos életét, lényének gerjedelmeit végtelen szerelemmel másik szivhez kötö; s a sziv megcsalta őt! Az igaz szerelem édes ringatása, eskütje, a bizalom ezer és ezer édes, hoves, bousó, szenvedély-átszótt s szerelem-átbatotta órti, mind-mind csalódások voltak! Akkor, hőbortos remény, akkor állsz a sziv elé s egy hamis hangot akarsz behazudni, akkor állsz idő kigányolt őrt! De varázsoz meg, tört, ragyogásod leszivárgott! Mert a szivnek, mely egy másik szivtól a legszentebben megcsalatott, melynek gyökerei a szenvedésektől szétváltak, nem nyújthat szom-

mit, de sommit... Hagyj el, szegény remény!”

Szétfolyt a tünemény. A csillag átszelte a levegőt s eltűnt a végtelen mélyében. Ekkor másik tűnt elő s szól: „A váll és a nyugalom, a vigasz, a karjaim közt a nyugalom, a béké, a hadd áradjon ki szemedből a mardosó bánat cséppköve s metsző krystály cséppjei; hadd villogjon s lobogjon el a csaló tájzáték pillanatnylángja, s ha a szerelemcséppje a fájdalom a búszultság, a csalódás, a tapasztalat, a lélek eme szolgál, minden földi öröm és szórakozásból kivetkőztettek: akkor jer keblemre, jer anyai karomba, s mint ajdonszülöttet, takarlak a szeretet és vigasz pólyájába! Jöjj hozzám! hisz én vagyok maga a szerelem! a legégyeszerűbb s azért legfenségesebb szerelem, s minden földi szeretet az enyémnek csak hulladéka! En vagyok a szeretet kezdete, tartama és vége! Csak nálam van a nyugalom remetekunyója, s csak nálam a béke frigysekretye. En öntöm egyedül a szent és utolsó olajat viharadulta szivedbe, jöjj karjaim közé!”

Ekkor halk, tavaszi fuvalom vonult át keblemen s úgy tetsezt, mintha egy mély lehetet felolvasztaná szivem jégkőjét s az érzelmei újból felébredt s bilincset szétrúzott patakjai örömmel rohantak s eláradtak volna keblemből ismét az életbe, s a rózsaszínű mindenség felő örömmel szövedtek.

MÓR.

